

BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Son- Arka Bölüm

Doç. Dr. Seher Yalçın

Arka Bölüm

- Raporda, önce, metnin bir uzantısı olan ekler, sonra, ekleri de içerecek kaynakça yer alır. Eklerin hazırlanması ve rapora yerleştirilmelerinde uyulması gereken bazı içerik ve biçim kuralları vardır (Karasar, 2000).
- 1. Rapor metni bittikten sonra, içindekiler sayfası gibi, bir ekler sayfası düzenlenir. Bu sayfada, bölüm başlığı olarak Ekler, ek numaralarının bulunacağı sol sütuna Ek, sayfa numaralarının yazılacağı sağ sütuna da Sayfa yazılarak, ekler sıralanır.

Arka Bölüm

- 2. Her ek, genellikle, ayrı bir sayfa olarak verilir ve sayfa ortalanarak yerleştirilir.
- 3. Şekil, çizelge ve öteki belgeler, kendi normal biçimleri içinde verilir.
- 4. Her Ek'e ayrı bir numara ve ad verilir.

Arka Bölüm

- Ekler, bir materyalin çalışmanın gövde kısmında detaylı olarak verilmesinin uygun olmayacağı ve dikkati dağıtacağı durumlarda oldukça yararlıdır. Örneğin, araştırmaya özel hazırlanmış bir bilgisayar programı, yayınlanmamış bir test, karmaşık matematiksel kanıtlar ve kullanılan araçların detayları ekler bölümünde verilebilir.

Son- Arka Bölüm

- ⊙ **Bilimin birikimliliği** ile bilimsel yöntemin **açık seçikliği** altıncı basamağın eklenmesini gerektirir.
- ⊙ **Raporlaştırma**; araştırmayı tüm süreç ve sonuçlarıyla kaydetmedir.
- ⊙ **Araştırma raporunun temel amacı**, araştırma ile varılan sonucu “başkalarına” duyurarak bilgide *birikimi* ve *denetlenebilirliği* (açıklığı) sağlamaktır (Karasar, 2005).

Son- Arka Bölüm

- Araştırma raporundaki bilgiler raporun **içeriğini**, bu bilgilerin sunuluşundaki düzen ise raporun **biçimini** oluşturur (Karasar, 2005).
- Genelde, içerik ve biçim itibarıyla, raporların hazırlanmasında üç temel amaç gözetilir.
Bunlar:
 1. Amaca uygunluk
 2. Anlaşılabilirlik
 3. Etkililiktir (Karasar, 2005).

İçerik

- Bir araştırmanın raporlaştırılmasında, içeriğin üç ana ilkeyi karşılaması istenir. Bunlar:
 1. Öz, fakat yeterince ayrıntı
 2. Okuyucuya bağımsız yorum ve yargıda bulunabilme olanağı ve
 3. Yazarın kendi yorum, yargı ve önerilerinde açıklıktır (Karasar, 2005).

-
- Bir bilimsel yayının temelde kabul edilebilir olması için meslektaşlara (1) gözlemleri değerlendirme (2) deneyleri tekrarlama (3) entelektüel işlemleri değerlendirme imkânı verecek yeterli bilgi içermesi gerekir. Dahası, esasta kalıcı, bilimsel topluluğa açık ve bir veya daha fazla belli başlı tanınmış ikincil servislerin düzenli taraması için hazır olmalıdır (Day, 1994/2000).

Rapor Biçimi

□ Karasar'a (2005) göre, araştırma raporlarında biçim, en az şu dört ana ilkeye uymalıdır:

1. Yalınlık

2. Mantığa uygunluk

3. Denge

4. Birörneklik

Kaynaklar

- Çalışmada kullanılan kaynakların tamamı kaynaklar listesinde yer almalı ve kaynaklar listesindeki kaynaklara da metin içinde mutlaka atıf yapılmalıdır. Kaynaklar listesi az ve öz olmalı, yapılan araştırmayı destekleyen önemli kaynaklara yer verilmelidir. Kaynaklar bölümü yeni bir sayfada başlatılır. Tüm kaynaklar çift satır aralığı ile yazılır. Bazı tez yazım kurallarına göre kaynaklar tek satır aralığı yazılsa da APA'ya göre hazırlanan çalışmalarda kaynaklar çift satır aralığına göre düzenlenir ve her bir kaynağın ilk satırı sola hizalı ikinci satırı içerden yazılacak şekilde düzenlenmelidir (Büyüköztürk ve diğer., 2008).

Satır aralıkları

Satırbaşı

Araştırma raporlarında satırbaşı için bırakılan boşluk, çoğun, yedi (7) harf enidir (Karasar, 2000).

Sayfa Ayarlarının Düzenlenmesi

- ⊙ *Kağıt ve Yazı Tipi*: Çalışma kağıdın tek tarafına yerleşecek şekilde düzenlenmelidir. Yazılar genellikle 12 punto Times Roman ya da 12 punto Courier yazı tipleri tercih edilmelidir (Büyüköztürk ve diğer., 2008).
- *Satır Aralıkları*: Hazırlanan yazının tamamında çift satır aralığı kullanılmalıdır (Büyüköztürk ve diğer., 2008).

Başlık düzeyi

Başlık düzeyi	APA Formatı
1. düzey	Merkezde, Kalın, Sözcükler Büyük Harfle Başlar Küçük Harfle Sürer
2. düzey	Sola Yaslı, Kalın, Sözcükler Büyük Harfle Başlar Küçük Harfle Sürer
3. düzey	Girintili, kalın, Başlığın ilk sözcüğü büyük harfle başlar diğer sözcükler küçük harfle başlayıp biter.
4. düzey	Girintili, kalın, italik, Başlığın ilk sözcüğü büyük harfle başlar ve diğer sözcükler küçük harfle başlayıp biter.
5. düzey	Girintili, italik, başlığın ilk sözcüğü büyük harfle başlar ve diğer sözcükler küçük harfle başlayıp biter.

Örnek

Yöntem (Düzey 1)

Çalışmanın Katılımcıları (Düzey 2)

Öğretmenler. (Düzey 3)

Öğrenciler. (Düzey 3)

Öğrencilerin aile durumu. (Düzey 4)

Ailenin beklentileri. (Düzey 5)

Sonuçlar (Düzey 1)

Sayılar:

- APA stilinin genel kuralına göre 10 ve 10'un üzerindeki sayılar rakam ile, 10'un altındaki sayılar ise yazı ile ifade edilmelidir (Büyüköztürk ve diğer., 2008).
- **İstatistiksel ve Matematiksel Gösterimler**
- Bulgulara ilişkin istatistikler raporlaştırılırken (örn. t testi, F testi, ki-kare testi) okuyucuların yapılan analizleri tam olarak anlamalarını sağlayacak yeterli bilgilerin ve analiz sonuçlarına ilişkin uygun açıklamaların verilmesi gerekir.
- İki ayrı rehberlik programına katılan deneklerin üniversiteye uyum düzeylerinin deney öncesinden sonrasına anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir, $F(1,36) = 48.44$, $p = .00$.

Metin İçinde Kaynak Gösterme

(Kökdemir, Demirutku, ırakoğlu, Işın, Muratoğlu, Sayın ve Yeniçeri, 2004)

- Gerekli ve mümkün olan her yerde fikirlerinizi yapılmış araştırmalara atıfta bulunarak destekleyin.
- **Örneğin;**
- Kağıtcıbaşı ve Berry (1989) bireycilik ve toplulukculuk eğilimlerini
- Davranışcı ekolun bazı öğrenme kuramları (rn., Hull, 1952)

Metin İçinde Kaynak Gösterme

(Kökdemir ve diğ., 2004)

□ rnekler

□ *Tek yazar, tek çalışma (soyadı-tarih)*

- Kanfer (1990), motivasyonu şöyle tanımlıyor

.....

- Motivasyon, bireyin alternatif davranış biçimlerinden birini seğmesinde etkili olan süreçler olarak tanımlanabilir (Kanfer, 1990).

Metin İçinde Kaynak

Gösterme (Kökdemir ve diğ., 2004)

- İki Yazar, tek alışma*
- Yakın geçmişte yapılan bir araştırmada
(Kozan ve Ergin, 1998).
- 4 ve 5 yazar*
- Yazar adlarını, özgün yayındaki sırayla verin. İkinci kez aynı yayına atıfta bulunacağınız zaman ilk yazarın adından sonra “ve diğer.” (ve diğerleri) ya da “ve ark.” (ve arkadaşları) kısaltmalarını kullanın.
- (Oishi, Diener, Lucas, ve Suh, 1999)
- Oishi ve diğer. (1999) veya (Oishi ve diğer., 1999).

Metin İçinde Kaynak Gösterme (Kökdemir ve diğ., 2004)

- 6 ve üstü yazar*
- Sadece ilk yazarın adını “ve diğ.” ya da “ve ark.” ile kullanın.
- Triandis ve diğ. (1987) veya
(Triandis ve diğ., 1987).

Metin İçinde Kaynak

Gösterme (Kökdemir ve diğ., 2004)

- ***Aynı yazar, birden fazla yayın***
- Farklı yıllar (Smith & Ben, 1991, 1993).
- Aynı yıl (Smith & Ben, 1991a, 1991b).
- Birden fazla yayın, yazar soyadına göre alfabetik sırada verilir.
- (Çırakoğlu, 1997; Demirutku, 1996; Kökdemir, 1999).

Metin İçinde Kaynak

Gösterme (Kökdemir ve diğ., 2004)

- ***Kurumların veya grupların yazar olduğu yayın***
- İlk defa atıfta bulunulduğunda kurumun/grubun tam adını ve arkasından kısaltmasını verin. Sonraki kullanımlarda sadece kısaltma ve tarih kullanın.
- • (Turk Psikologlar Derneği [TPD], 1997).
- • (TPD, 1997).

Metin İçinde Kaynak

Gösterme (Kökdemir ve diğ., 2004)

- Bir raporda, gerekli görüldüğünde bir başka araştırmacının yayınından bir kısım tamamen alınabilir. Böyle bir durumda alıntı yapılan bölüm özgün kaynaktan hiç hata yapmadan aktarılmalı ve alıntının kaynağı hem metinde sayfa numarası ile birlikte, hem de kaynakçada belirtilmelidir. Bir metin bir başka kaynaktan atıf yapılmadan aynen alınırsa, bu durum aşırı macılık kapsamına girer. Bu etik kurala dikkat etmek gerekmektedir.

Metin İçinde Kaynak

Gösterme (Kökdemir ve diğ., 2004)

- **Örnekler:**
- Eğer alıntı 40 kelimededen kısaysa çift tırnak içinde ve metinle birlikte verilmelidir. Alıntı yapılan metinde çift tırnak varsa bu tek tırnağı dönüşürülmelidir.
- Bilimi çeşitli şekillerde tanımlamak mümkündür. Örneğın, Yıldırım (1991) bilimi “dünyamızda olup biten olguları ‘betimleme ve açıklama’ yoluyla anlama girişimidir” şeklinde tanımlıyor (s. 95).

Metin İçinde Kaynak

Gösterme (Kökdemir ve diğ., 2004)

- Eğer alıntı yapılacak metin 40 kelimeyi geçiyorsa ayrı bir paragraf halinde, blok hizalama yapılmalıdır ve sol kenardan bir paragraf içeride verilmelidir.
- Eğer alıntı yapılan metinde aynı cümle içinde kelime atlanarak yazılıyorsa bu üç nokta (...) ile, eğer bazı cümleler atlanıyorsa bu dört nokta (....) ile belirtilmelidir.

Kaynak Gösterme (Kökdemir ve diğ., 2004)

- Metin içinde her alıntı yapıldığında özgün kaynağa atıfta bulunulmalıdır. Metinde yapılan atıfların tümü kaynakçada, kaynakçada olan kaynakların tümü de metinde bulunmalıdır. Bir rapor yazarken amacınızı destekleyecek kadar kaynak göstermek yeterlidir. Daha çok kaynak daha iyi rapor demek değildir.